Tankatalógus

Helyi tudás Dunaújvárosban

TANULMÁNY

Készült:

A TOP-6.9.2-16-DU1-2018-00001 azonosítószámú

„Helyi identitás és kohézió erősítése Dunaújvárosban”

című projekt keretében

Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata

2022. május

Tartalom

Vezetői összefoglaló 4
1. A tankatalógusról röviden 5
1.1. A tankatalógus funkciója és szerkezete 5
1.2. A tankatalógus készítésének módszertana 5
1.3. A tankatalógus témakörei 6
1.3.1. Hétköznapokhoz, mindennapi élethez kapcsolódó tudás, ismeret 6
1.3.2. Hobbi tevékenységekhez kapcsolódó tudás, ismeret 7
1.3.3. Kultúrához, szórakozáshoz kapcsolódó tudás, ismeret 8
1.3.4. Hagyományápoláshoz, népművészethez illeszkedő tudás, ismeret 8
2. Tankatalógus 9
2.1. Ismeretátadók 9
2.2. Érdeklődők célcsoportonkénti bemutatása 17
3. A tankatalógus készítése során összegyűjtött tapasztalatok 19
3.1. Az online tér szerepe a tudás átadásban 20
3.2. Online platformok és helyi közösségek 24
3.3. Digitális készségek a járvány utáni időszakban 31
3.4. A helyi egyeztetések, megbeszélések tapasztalatai 34
Mellékletek 36

Ábrák

1. ábra: Kerékpárjavító műhely 7
2. ábra: Varrás eszköztára 7
3. ábra: A „Nagyvenyimi csevegő” Facebook oldala 24
4. ábra: „Kisapostag” Facebook oldala 25
5. ábra: A „Baracs Online” Facebook oldala 26
6. ábra: A „Kulcson élünk :-)” Facebook oldala 26
7. ábra: A „Rácalmási Lakosok közösségi oldala” Facebook csoport 27
8. ábra: A „Régi képek Adonyról, városról és családokról” Facebook csoport oldala 28
9. ábra: A „Perkátai Időutazók Klubja” Facebook csoport oldala 29
10. ábra: A „Terítéken Dunaújváros és környéke” Facebook csoport oldala 30
11. ábra: A „Dunaújvárosi horgászok” Facebook csoport oldala 30
12. ábra: Digitális ismeretek 32

Táblázatok

1. táblázat: Ismeretátadókhoz kapcsolódó információk 9
3. táblázat: A „Nagyvenyimi csevegő” oldal fontosabb adatai 24
4. táblázat: „Kisapostag” Facebook oldal fontosabb adatai 25
5. táblázat: A „Baracs Online” Facebook oldal fontosabb adatai 26
6. táblázat: A „Kulcson élünk :-)” Facebook csoport fontosabb adatai 27
7. táblázat: A „Rácalmási Lakosok közösségi oldala” Facebook csoportjának releváns adatai 28
8. táblázat: A „Régi képek Adonyról, városról és családokról” Facebook csoport adatai 28
9. táblázat: A „Perkátai Időutazók Klubja” Facebook csoport adatai 29
10. táblázat: A „Terítéken Dunaújváros és környéke” Facebook csoport adatai 30
11. táblázat: A „Dunaújvárosi horgászok” Facebook csoport adatai 31

Vezetői összefoglaló

Noha definícióját tekintve a tankatalógus alapvetően egy címjegyzék, amelyben a helyi emberi erőforrások – tapasztalat, tehetségek és tudás – tárul fel s jelenik meg önállóan vagy más helyi orgánum - kalendárium, évkönyv stb. részeként, ugyanakkor a 2020-2021-es koronavírus járvány és az ennek hatására a személyes kommunikációban és kapcsolattartásban bekövetkező változások számos módszertani újítás bevezetését tették szükségessé.

Az online térben való tájékozódás már az eredeti elképzelések között is szerepelt, ugyanakkor – amint arra a jelen dokumentumban is többször hivatkozott hazai és nemzetközi kutatások is kiemelik – a személyes kapcsolattartás, a helyi közösségi élet és ennek megfelelően a tudás átadás is jórészt a közösségi felületekre költözött. Ennek megfelelően a tankatalógus kialakításának – legalábbis az első lépések megtétele során – elfogadható eszköze a közösségi médiában található helyi, tematikus csoportok, szerveződések kategorizálása is. E lépést követően azonban ugyanúgy sort kell keríteni a személyes kapcsolatfelvételre, legalább a közösségi média felületein.

Tankatalógusunk esetében tématerületek kerültek beazonosításra, és az ismeretátadók rendszerezése már e kategóriáknak megfelelően történt. Jelen dokumentum ugyanakkor kiinduló anyagként értelmezhető, hiszen folyamatosan bővíthető, így minden egyes további javaslatot, igényt szerepeltetni lehet benne a későbbiekben.

A helyi tudás átadásának módszertani kereteit jelentősen befolyásolta a koronavírus járvány, így – részben segítve a későbbi hasonló kezdeményezéseket – jelen dokumentum kísérletet tesz a lokális ismeretek megőrzésével kapcsolatos tapasztalatok rendszerezésére, a felmerülő problémák kategorizálására, és jó gyakorlatok bemutatására is.

1. A tankatalógusról röviden

1.1. A tankatalógus funkciója és szerkezete

A 21. században a könnyen hozzáférhető tudás és ismeretek elsődleges tárháza az online tér, az internet. A hiányzó információhoz való hozzáférés könnyen paraméterezhető a különféle kereső programok használatával, ugyanakkor az ily módon történő keresés esetleges, a pillanatnyi „információ éhséget" elégíti csupán ki.

Az internetes keresés – különös tekintettel a közösségi média használatára – ma már akár a helyi csoportok létrehozását, az ezekhez való csatlakozást is lehetővé teszi, ugyanakkor a helyi tudás, tapasztalat közvetlen átadását nem helyettesíti.

A tankatalógus alapvetően egy olyan név és címjegyzék, amelyben a helyi emberi erőforrások – a helyi tapasztalat, tudás és érdeklődés – jelennek meg önállóan, rendszerezve tankatalógusként, vagy más helyi orgánum részeként. A tankatalógus lehetővé teszi a helyi tudás közvetlen megfogalmazását, kinyilvánítását, valamint átadását. A dokumentum nem statikus, hanem folyamatos bővítésével a mindenkori igények és a rendelkezésre álló tudás, ismeretek tárháza. A tankatalógus mindezeken túl a helyi erőforrások tárházának is tekinthető, egyfajta sajátos rendszer, ahol a helyi közösségeket részben szervező tudás és ismeret rögzítésre kerül.

1.2. A tankatalógus készítésének módszertana

A tankatalógus tartalmi feltöltésének eszközrendszere egyszerre tartalmazza a személyes kapcsolatfelvétel és az online térben való tájékozódás lehetőségét. A személyes megkeresés esetében a kezdeményezők felosztják egymás között a település utcáit, és az egyes utcák/utcaszakaszok önkéntes felelősei felkeresik a körzetükbe tartozó háztartások lakóit. A helyi lakosok tájékoztatást kapnak a megkeresés céljáról, átfogó képet kapnak a projekt szakmai tartalmáról. A beszélgetés során választ várunk a következő kérdésekre: Mihez ért a legjobban, és mi az amit szívesen megmutatna/ megtanítana másoknak? Mi az, amit szívesen megtanulna másoktól? Hozzájárul-e, hogy a neve és címe megjelenjen egy helyi címjegyzékben? A kapott válaszokat a tankatalógus készítők összegyűjtik, egységes rendszerbe szerkesztik. Amennyiben az első megkeresés során nem jön létre személyes találkozó (a címzett nem tartózkodik otthon, stb.), a tankatalógus készítő értesítést, vagy szórólapot hagy a postaládában, melyen az elérhetőségei is megtalálhatók. Az ismételt kapcsolatfelvételt követően megtörténhet a

személyes egyeztetés a fentiek szerint. A tankatalógus kialakításának – legalábbis az első lépések megtétele során – elfogadható eszköze a közösségi médiában található helyi, tematikus csoportok, szerveződések kategorizálása is. E lépést követően azonban ugyanúgy sort kell keríteni a személyes kapcsolatfelvételre, legalább a közösségi média felületein.

A név és címjegyzék – Tankatalógus – megjelenhet külön füzetben, de más orgánum (helyi újság, kalendárium, havi műsorfüzet stb.) részeként is. A lényeg, hogy a lehető legszélesebb kör, a település egésze hozzá férhessen. A tankatalógus elkészítése hosszabb távon több célt szolgálhat:

- A helyben élők, a helyi tudás birtokosai helyeződnek a közgondolkodás középpontjába;
- Rejtett, korábban széles körben nem ismert értékek kerülnek felszínre, a nyilvánosságba;
- Hosszabb távon erősödnek, fejlődnek a közösségi kapcsolatok;
- Növekszik az önbizalom mind közösségi, mind egyéni szinten, nő a helyi közösség erejébe vetett hit

1.3. A tankatalógus témakörei

Az alábbiakban röviden bemutatjuk a tankatalógus főbb témaköreit. Ezek természetesen a beérkezett észrevételek, válaszok alapján folyamatosan alakíthatók, bővíthetők, az alkategóriák csoportosítása módosítható.

1.3.1. Hétköznapokhoz, mindennapi élethez kapcsolódó tudás, ismeret

Városi környezetben különösen hasznos lehet a mindennapi problémák megoldásában segítséget jelentő szakmai ismeret, tudás. Urbánus környezetben mindennapi teendőink mellett nem marad idő és energia új készségek elsajátítására. Érkezhetnek ugyanakkor olyan kihívások, melyek megoldásához eddig meg nem szerzett tudásra van szükség. Napjainkban egyre kevesebb szakember, „ezermester” szolgáltatásai érhetőek el, e tudás – legalább alapszintű – megosztása nagy segítségre lehet a városokban élők mindennapjaiban is.

1. ábra: Kerékpárjavító műhely

A koronavírus járvány miatt a helyi közösségi közlekedés, mint közlekedési forma háttérbe szorult, ennek megfelelően a gépkocsi, kerékpár és motorkerékpár tekinthető napjaink elsődleges közlekedési eszközének. A tankatalógus összeállítása során éppen ezért olyan, általános ismeretanyag átadása jöhet itt szóba, mint kerékpárjavításhoz kapcsolódó alapszintű tudás, cipőjavításhoz kapcsolódó ismeretek, vagy akár a gépkocsik kerékcseréjében való jártasság.

1.3.2. Hobbi tevékenységekhez kapcsolódó tudás, ismeret

A hobbi, a különböző szabadidős tevékenységek ugyancsak közösségszervező erővel bírhatnak, illetve kapcsolódhat hozzájuk olyan tudás, ismeret ami közérdeklődésre tarthat számot. Ilyen specifikus ismeretanyag birtokosának rögzítése ugyancsak releváns a tankatalógus készítése kapcsán.

2. ábra: Varrás eszköztára

A koronavírus járvány negatív gazdasági hatásai kedvezőtlenül érintették az általános életszínvonalat, jövedelmi viszonyokat. Napjainkban egyre inkább előtérbe kerül a használt

ruhák vásárlása, adott esetben a meglévő ruhatár karbantartása, javítása. Így a hobbi tevékenységek között a szabás-varrás szintén megjelenhet.

1.3.3. Kultúrához, szórakozáshoz kapcsolódó tudás, ismeret

A helyi, városi kultúra ismeretanyagának hordozói fontos szerepet játszanak a települési tradíciók átörökítésében. A fiatalabb generációk akár személyes találkozók, akár online felületen történő ismeretátadás keretében tehetnek szert a régmúltra vonatkozó tudásra, illetve maguk is megoszthatják a jelenre vonatkozó ismereteiket.

Dunaújvárosban komoly hagyományokkal rendelkezik a modern képzőművészeti-, zenei- és tánc szcéna. A táncművészet mellett, a képzőművészet is meghatározó szerepet játszik Dunaújváros kulturális életében. A város első magángalériája 1984 nyarán nyílt meg Y-Galéria néven. Ez később megszűnt, ma a helyén a Kortárs Művészeti Intézet működik, mely a Munkás Művelődési Központhoz hasonlóan, Dunaújváros művészeti életét jelentősen meghatározó intézmény. Meg kell még említenünk e rövid és nem teljes körű összefoglalóban az Intercisa Múzeumot, mely Dunaújváros és környékének régészeti, történeti és néprajzi emlékanyagát gyűjti, őrzi, s mutatja be állandó és időszaki kiállításain. A Dunaújvárosi Sándor Frigyes Alapfokú Művészeti Iskola mind a képzőművészet, mind a zenei oktatás terén biztosítja a színvonalas utánpótlást. A minőségi zenei oktatás és nevelés révén számos tehetséges növendékből lett hivatásos zenész. Napjainkban, többek között, a városból származó Quimby zenekar öregbíti városunk hírnevét.

1.3.4. Hagyományápoláshoz, népművészethez illeszkedő tudás, ismeret

Urbánus környezetben a helyi hagyományok ápolása különösen nagy jelentőséggel bír. A tradíciókhoz, lokális kulturális eseményekhez, régi népművészeti tárgyak készítéséhez kapcsolódó ismeret birtokosai – akár egyesületek, civil szervezetek – szintén megjelenhetnek a tankatalógusban. A tánckultúrán belül tradicionálisan a néptánc szerepe meghatározó. A város létrejöttekor ez lényegében a legkedveltebb amatőr művészeti műfaj volt. Lényegében minden gyárnak, üzemnek saját néptánccsoportja volt. Mintegy harminc különböző együttes létezett a városban, amikor 1952-ben létrejött a Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes jogelődje. A táncoktatók kiemelt célkitűzésüknek tartják napjainkban is a Kárpát-medencei autentikus hagyomány ápolását és, az erre a folklórra épülő tematikus-táncszínházi darabok színpadra állítását is. Dunaújvárosban több csoportban oktatják a fiatalokat, akik számos versenyről térnek vissza nívós elismerésekkel.

2. Tankatalógus

2.1. Ismeretátadók

1. táblázat: Ismeretátadókhoz kapcsolódó információk

Témakör	Altémakör	Ismeretátadó neve	Az ismeretátadó elérhetősége	Megjegyzés
Hétköznapokhoz, mindennapi élethez kapcsolódó tudás, ismeret	Idegen nyelv	Rácalmási Művelődési Ház és Könyvtár (Angol Klub)	Rácalmás, Szigetfő utca 31. E-mail: racmuvhaz@racalmas.hu Tel: 25/440-456	A klub minden kedden 17 és 18 óra között várja az angol nyelv elsajátítása után érdeklődőket.
	Gyermeknevelés	Rácalmási Művelődési Ház és Könyvtár (Baba-Mama Klub)	Rácalmás, Szigetfő utca 31. E-mail: racmuvhaz@racalmas.hu Tel: 25/440-456	Csütörtök délelőttönként 10 és 11.30 között várják a kismamákat és gyermekeiket.
	Fényképezés	Panoráma Fotó Egyesület	2400 Dunaújváros Vasmű út 41/103 Csoportvezető: Pálfi László	A 2015-ben alakult baráti, hobbi fotós társaság várja a fényképezés után érdeklődőket.
		Pentele Természetjáró	2400 Dunaújváros	A szervezők havonta több alkalommal várják a természetet és a

Hobbi tevékenységekhez kapcsolódó tudás, ismeret	Természetjárás	Egyesület	Esze Tamás utca 5. ½ E-mail: pentele.te@gmail.com	kultúrát kedvelőket.
	Társastánc	ImPulse tánciskola	Név: Nagy Noémi Katalin Telefon: +36 (70) 949 7739 E-mail: noemi@impulse-tanciskola.hu	Az iskolában az államilag támogatott gyermektáncon kívül felnőtt táncoktatást is kínálnak a hobbi szinttől egészen a fellépési/versenyzési lehetőségig. Hitvallásuk, hogy az ide látogatók ne csak táncoktatást, hanem egy szoros közösséget is kapjanak.
	Egészség megőrzés	Mygymstick	info@mygymstick.hu Tel: +36304648120 www.mygymstick.hu Helyszín: FOX SE terme (Dunaújváros, Gutenberg köz 2.)	Ingyenes edzések minden kedden 19 és 20 óra között a mozogni vágyóknak.
	Gasztronómia	Terítéken Dunaújváros és környéke	www.facebook.com/groups/teritekujvaros/about	Nyilvános közösségi csoport több mint 5000 taggal. Az oldal az érdeklődőknek, a tagok által feltöltött képekkel, videókkal, receptekkel segít eligazodni a gasztronómia világában.
				Az 1994-ben alakult egyesület ars

	Numizmatika	Berán Lajos Éremgyűjtőkör	2400 Dunaújváros Apáczai Csere János utca 11. Kontakt személyek: Paddi Attila és Gál Sándor **Tel.:** +**36**303990668	poeticája szerint egy jó numizmatikus ugyanis a történelemben, a heraldikában, a paleográfiában is egyaránt jártas. Összejöveteleiket minden hónap első és harmadik hetének csütörtökén tartják 16 és 18 óra között, ahol várnak mindenkit, akik kedvet éreznek a gyűjtés iránt, a történelem, az élet ilyen tárgyi értékeinek megőrzése és megbecsülése iránt.
	Sport és környezetvédelem	Mikulásfutás	Kovács István Tel.:+36-30 -293-2375	A 2021-ben már 25. alkalommal megrendezésre kerülő program azt a célt tűzte ki, hogy a gyermekekkel megszerettesse a mozgást úgy, hogy közben interaktív módon hívja fel a figyelmet a természet- és állatvédelem fontosságára.
				A kéthetente tartandó képzés maga zárt körű, és kiscsoportos jelleggel működik, így sokkal hatékonyabb, hiszen a gyakorlók valódi igényeit veszi figyelembe. A képzés nagy

	Önvédelem	„Önvédelem minden szinten” kurzus	Név: Darabos Richárd Tel.:+36-70-637-7815 E-mail:darabosricsi1@gmail.com	hangsúlyt fektet a mentális felkészültségre, és a szemlélet elsajátítására, amely biztos alapot ad arra, hogy a megfelelő helyen, a megfelelő időben, a megfelelő cselekedetet hajtsuk végre. Ez a fajta szemlélet pedig segít abban, hogy az élet bármely másik területén felmerülő konfliktust megfelelően tudjuk rendezni.
	Borászat	Dunaújvárosi Borbarát Klub Egyesület	2400 Dunaújváros Dózsa György tér 2. Kontakt személy: Grábics Gábor	Magyarországi borvidékek megismertetése. A borok és a gasztronómia kapcsolatának népszerűsítése. A tagok minden hónap utolsó szerdáján találkoznak.
			2400 Dunaújváros Apáczai Csere	A szenior örömtánc az ötven-hatvan feletti korosztály számára kidolgozott kíméletes mozgásforma, amelyet három szóval szoktak jellemezni: mozgás, öröm és agytorna. Ez a tevékenység egyedülálló módon segíti a demencia megelőzését. A mini

	Élménytánc, egészség megőrzés	Senior örömtánc	János utca 11. Kontakt személy: Gyöngyössy Katalin Tel.:+36303896067	koreográfiák kiváló memória- és orientációs gyakorlatok. A szeniortánc kevésbé dinamikus alaplépései kíméletesek az izmok és ízületek számára. Mindezekhez nem szükséges előzetes tánctudás vagy konkrét partner. Bárki jelentkezhet, az összejövetelek időpontjai: hétfő 16:30-18:00 valamint péntek 16:00-17:15.
Kultúrához, szórakozáshoz kapcsolódó tudás, ismeret	Festészet, kreatív alkotás	Piktor Tanoda	2400 Dunaújváros Apáczai Csere János utca 11. E-mail: info@piktortanoda.hu Tel: +36302590443	Az élményfestés havi rendszerességgel - egy szombati napon- kerül megrendezésre.
	Képzőművészet	Barcsay Képzőművészeti Stúdió	2400 Dunaújváros, Apáczai Csere János utca 11. Kontakt személy: Ifj. Koffán Károly Tel.: +36304270626	Az alapokról nem megfeledkezve tanulhatnak, alkothatnak a növendékek a Barcsay Stúdióban mesterüktől, ifj. Koffán Károly festőművésztől, főiskolai docenstől. A Stúdió hétfőn, illetve szerdán 16 és 18 óra között várja a képzőművészet iránt érdeklődőket.
				A világ legelterjedtebb hobbija

	Filatélia	Dunaújváros városi bélyeggyűjtő kör	2400 Dunaújváros Apáczai Csere János utca 11. Kontakt személy: Molnár Péter Tel.: +36309348011	körülbelül 150 éves. Ahhoz, hogy valaki bélyeget gyűjtsön rendelkeznie kell egy bizonyos szép iránti érzékkel, ugyanis a bélyegek művészeti alkotások. A bélyeggyűjtés másrészt rendszeretetre szoktat. A gyűjtött bélyegeket rendszerezni kell, oda kell figyelni, hogy könnyen át lehessen látni a sok-sok összegyűjtött bélyeget. Az egyesület ennek a munkának kíván teret és támogatást adni. A találkozókra szombatonként 9-11 óra között kerül sor.
	Íjászat	Dunaújvárosi Kulturális és Hagyományőrző Íjász SE	2400 Dunaújváros Mátyás Király út 8. 2/1	A hagyományőrző íjászat bemutatása családi-, gyermek- és sportnapokon, kipróbálási lehetőséggel.
Hagyományápoláshoz, népművészethez illeszkedő tudás, ismeret	Hímzés, foltvarrás	Dunaújvárosi Munkásművelődési Központ Nonprofit Kft.	2400 Dunaújváros Apáczai Csere János utca 11. Tel.: 25/405-663	A szakkör időszakos rendszerességgel működik.
				Regisztráció után elérhető internetes közösségi felület.

	Régi fotók gyűjtése	Dunaújváros retró	Facebook: @dunaretro Messenger: @dunaretro	A tagok által fel- illetve letöltött képek által megismerhető Dunaújváros története.
	A helyi identitás és a helyi értékek megőrzése	Intercisa Múzeum	2400 Dunaújváros, Városháza tér 4. Telefon: 06-25/411-315, 06-25/408-970 E-mail cím: intercisamuz@gmail.com	Az alkalomszerűen meghirdetett ingyenes programok mellett, az érdeklődők havonta egy alkalommal a múzeumot is díjmentesen látogathatják, ahol a város múltja és identitása a gyűjteményben őrzött természeti, történeti és művészeti tárgyakban testesül meg.
	Népdal	Búzavirág dalkör	2400 Dunaújváros, Apáczai Csere János utca 11. Kontakt személy: Petrovicsné Gurics Terézia Tel.: +36309063512	A dalkör 25 éve, 16 fővel alakult meg. Jelenleg 9 nyugdíjas korú taggal tesznek eleget a város és a környező települések meghívásainak, ahol a népdalokon kívül régi katonadalokat és egyházi énekeket is előadnak. A csoport keddenként 13 és 20 óra között várja az érdeklődőket, csatlakozni vágyókat.
				A Népmesepont létrejöttének célja a hagyományos magyar népmesekincs

	Kulturális örökség (Népmese)	CsupaCsoda Birodalom Népmesepont	2400 Dunaújváros, Apáczai Csere János utca 11. Telefon: 25/405-663, 25/501-441	köznevelésbe építése, az egész életen át tartó tanulás, a hátrányos helyzetű fiatalok kompetenciafejlesztése, a hagyományőrzés a népi tradíciók révén, valamint az értékes kulturális időtöltés. A programokon való részvétel előzes regisztrációt igényel.
	Néptánc	Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes	2400 Dunaújváros Apáczai Csere János utca 11. E-mail: mmkkht@gmail.com Kontakt személy: Kováts Rózsa Tel: +36-30-2354535	A havi rendszerességgel megrendezendő táncház keretein belül a néptánc népszerűsítése.

2.2. Érdeklődők célcsoportonkénti bemutatása

Az érdeklődők esetében adatvédelmi okokból nem személyes, hanem célcsoportra fókuszáló elemzést készítünk. Az egyes tematikus területekre fókuszáló célcsoport vizsgálat természetesen illeszkedik a releváns felhívásban bemutatott elsődleges célkitűzésekhez.

„TOP-6.9.2-16 – A helyi identitás és kohézió erősítése" felhívás számos célkitűzést megfogalmaz. Kiemelt cél így például a helyi közösségek fejlesztése, ami elsősorban a települések, településrészek közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését, a közösségi szerepvállalás erősödését jelenti, ami a társadalmi felzárkózási politikának is fontos eszköze. Cél továbbá, hogy fejlődjön a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata, a helyi civil társadalom megerősödése segítse a helyi közösségi konfliktusok megoldását és az önálló cselekvési képességek erősítését, erősödjön a civil aktivitás, kialakuljanak, illetve megerősödjenek a szükséges kompetenciák, az önkéntesség, a helyi identitás, valamint a településhez, településrészekhez való kötődés. Mindezek mellett a TOP egyik legfontosabb célkitűzése a fejlesztések integrált módon történő megvalósítása. Megítélésünk szerint a különböző célcsoportok együttműködése, esetlegesen eltérő érdeklődési körük közelítése ezt a szinergiát erősíti. A tankatalógusban felsorolt tevékenységek és szolgáltatások esetében szem előtt tartottuk a fenti célkitűzésekhez való illeszkedést, lehetőség szerint az ezekhez való komplex kapcsolódást.

Hétköznapokhoz, mindennapi élethez kapcsolódó tudás, ismeret

Általánosabb megközelítésben a hétköznapi ismeretek minden korosztály számára fontosak. Városi környezetben ma már nem beszélhetünk generációkon átívelő tudásra, ismeretre, így az ebben a kategóriában megjelenő tudás lényegében minden korosztály számára fontos lehet megítélésünk szerint.

Hobbi tevékenységekhez kapcsolódó tudás, ismeret

Az eltérő korosztályokhoz különböző típusú hobbi tevékenységek kapcsolódhatnak. A fiatalok esetében az aktív testmozgás, a sport lehet kiemelten fontos, míg az idősebb generációk esetében akár a gasztronómia, akár a különböző közösségi események jelentőséggel bírhatnak.

Összességében tehát megállapítható, hogy ez a tevékenységcsoport is a helyi lakosság szélesebb körének érdeklődésére számíthat.

Kultúrához, szórakozáshoz kapcsolódó tudás, ismeret

A kultúra, mint szabadidős tevékenység, közösségépítő folyamat meghatározó egy város életében. Legyen szó akár színházról, akár moziról vagy éppen egyedi városi eseményekről, ezek a lakosság minden célcsoportját vonzzák. Ezzel együtt a kultúra és szórakozás esetében jellemzően a fiatalok, illetve a kisgyermekes családok nevesíthetők elsődleges célcsoportként.

Hagyományápoláshoz, népművészethez illeszkedő tudás, ismeret

A tradicionális művészeti ágak (néptánc, népzene) ma már az urbánus fiatalok körében is rendkívül népszerűek. Éppen ezért a hagyományápoláshoz és népművészethez kapcsolódó tevékenységek esetében kiemelt célcsoportként jelennek meg a fiatalok, illetve mellettük a tradíciók továbbvitelében elsődleges szerepet játszó idősebb korosztály is.

3. A tankatalógus készítése során összegyűjtött tapasztalatok

A 2020-as év eseményei teljesen átalakították gondolkodásunkat a személyes kapcsolatokról, a helyi közösségek fejlesztéséről, a tudás és ismeretek átadásáról. A koronavírus járvány hatása a mindennapokban is érződött, meghatározta a háztartások működését, befolyásolta a munka világát. Olyan tevékenységek „költöztek át" a virtuális térbe, amelyek korábban a hétköznapi és közvetlen emberi kapcsolatok keretét határozták meg. Személyes konzultációk, szakmai konferenciák, az iskolai oktatás az internet segítségével volt mindenki számára biztonságosan megszervezhető, és ez egy kulcsfontosságú lépés volt annak érdekében, hogy ne álljon meg az élet.

Az élet újraszervezése mellett hatalmas kihívást jelentettek a járvány kapcsán megjelenő kockázatok. A bizonytalan foglalkoztatási helyzet, az egyes ágazatokat (pl. turizmus) sújtó elbocsátási hullámok, az egészségügyi kockázatok komoly terhet jelentettek és jelentenek a hétköznapi ember számára.

Tanulmányok és elemzések felhívják a figyelmet a tényre, hogy a digitalizáció kapcsán ugyanakkor eltérő előjelű tendenciák is érvényesülhetnek. A pandémia világszerte felgyorsította ugyan a digitális átállás folyamatát, de ahogyan az emberek egyre inkább hozzászoktak a járványhelyzethez, már láthatóvá vált egyfajta visszarendeződés a 2020-as, nagyon magas értékekhez képest. Azok közül ugyanis, akik a járvány során digitális csatornákra tértek át, 23 százalék tért vissza az offline csatornák használatára Magyarországon – áll a McKinsey & Company tanácsadó cég Global Digital Sentiment felméréséről készült tanulmányban. Mindez azt jelzi, hogy a digitális átállás – és így az ehhez kapcsolódó technológiai innováció folyamata – jelentős mértékben lassulhat a jövőben.

A felmérés szerint egyébként a magyarok általában a számítógépről elérhető weboldalakat részesítik előnyben az egyéb lehetőségekhez képest, ezzel szemben a banki és a telekommunikációs ügyintézést jellemzően mobil eszközökről bonyolítják. A két említett ágazat már a járvány előtt is vezető helyen állt a digitális szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek számát tekintve – onnan indulva voltak képesek megháromszorozni a digitális elérésüket annak köszönhetően, hogy rendelkeznek olyan mobil megoldásokkal, amelyek igazán vonzóak az ügyfeleik számára.

Jelen fejezetben – reflektálva a fent leírt folyamatokra – kísérletet teszünk a koronavírus járvány a projekt szempontjából relevánsnak tekinthető hatásainak áttekintésére, és megfogalmazunk néhány javaslatot, ami jelen projekt és a későbbiekben tervezett hasonló típusú programok

lebonyolítása kapcsán is hasznosak lehetnek, így az alábbiakban olyan kérdésköröket vizsgálunk, mint az online tudásátadás, a helyi közösségek digitális platformjai, vagy éppen a tájékozódáshoz szükséges digitális kompetenciák.

3.1. Az online tér szerepe a tudás átadásban

A tudás átadása formális és nem formális keretek között zajlik. Előbbi kategóriába tartozik az iskolai (alap-, közép-, és felsőfokú) oktatás. Az iskolai oktatás már a pandémia előtti időszakban is komoly kihívásokkal nézett szembe, különös a technológiai háttér, illetve a képzés-oktatás hatékonyabbá tétele kapcsán. Az elmúlt évtizedben, években az oktatás folyamata, célja is jelentős változáson, fejlődésen ment át. Napjainkban az oktatás fő feladata már nem a tudásátadás, hanem sokkal inkább az, hogy eligazítson az információkhoz való hozzáférésben, megtanítson az ezek között való szelektálásra, és segítse a több irányból érkező új információ megfelelő beépítését a meglévő tudásba. A tanári tevékenység a korábbinál magasabb tudásszintet és széles körű tájékozottságot igényel. Különösen igaz ez a felsőoktatásra, ahol az „okos társadalom" egyik legnagyobb hatású újítása a felsőoktatás tekintetében a tömeges nyitott online kurzusok megjelenése.

A digitális technológia alkalmazása a képzésben, a tudás átadásban és általában az oktatás alrendszerén belül felerősített bizonyos tendenciákat. A szakirodalom az IKT eszközöket, technológiákat és számítógépes hálózatokat kreatív szétbomlasztó technológia (disruptive technology) névvel illeti[1]. Az oktatás alrendszerében ez a kreatív bomlasztás egyes gyakorlatok, folyamatok felerősítését, felhangosítását, míg mások az elcsöndesítését, háttérbe szorítását eredményezte. Az osztálytermi interakció, a csoportmunka, a tapasztalati tanulás már korábban is jelen volt az oktatásban és képzésben, a digitális technológia egyre terjedő alkalmazása azonban olyan eszközöket, applikációkat, platformokat és tartalom formátumokat biztosított a tanítás és tanulás folyamatának, melyek korábban nem látott mértékben felerősíthetik ezeket a tendenciákat. A kreatív bomlasztás ezzel együtt az ellentéteket is a felszínre hozta. Ezek közül, mint az egyik legfontosabb aspektust, meg kell említeni a pedagógiai, valamint a közösségi média kommunikációs gyakorlata közötti különbséget. A szabadidő eltöltése során (ilyen pl. az Instagram, Facebook, Tik-Tok használata) az online kommunikáció kontextusában a visszajelzések és értékelések, általában az interakciók ideje már órákra, néha percekre sőt másodpercekre rövidül, és a valósidejűség dominál. Ezzel szemben az iskolai kommunikáció

[1] *A digitális pedagógia egységes elméleti kerete és alkalmazása a tanítás és tanulás folyamatában* (Dr. Szűts Zoltán, Eszterházy Károly Egyetem Eger 2020., online: https://core.ac.uk/download/pdf/344963848.pdf)

gyakorlata – különösen a jelenléti oktatás esetében –, annak ellenére, hogy fontossá vált a folyamatos visszajelzés, ennél még jóval lassabb.2

A tanítás és tanulás folyamatainak megszervezése a jelenléti oktatáshoz hasonlóan az oktatási intézményi hálózat feladata, legyen szó akár digitális munkarendről, vagy annak csak elemeit használó megoldásokról. A tervezés és megvalósítás komplex folyamata során gondolni kell többek között a megfelelő, a szakemberek között is egyeztetett platform- és szoftverválasztásra, valamint az online órák átfedésmentes beosztására. Az időbeosztásnál figyelembe kell venni a családi háttér által biztosított lehetőségeket és a tanulók otthoni körülményeit is (például a rendelkezésre álló infrastruktúra, eszközpark, internet ellátottság, a családi körülmények, a testvérek száma, életkora, a szülők elfoglaltságai és időbeosztása, a lakásban található helyiségeinek száma stb.).

A koronavírus járvány hatására felgyorsuló digitalizációs folyamatok a mindennapok során egyes esetekben komoly kihívást is jelenthettek. A korlátozott kapcsolat és a személyes jelenlét hiánya miatt a tanulás és tanulástámogatás hatékonysága bizonyos esetekben csökkent, másrészt az otthoni bezártság, a kapcsolatok leépülése jelentős mentális terhet rótt a pedagógusokra és a tanulókra egyaránt. A folyamat kulcsszereplőiként meg kell említeni továbbá a szülőket is, akik számára szintén rendkívül megterhelő volt ez az időszak. Rájuk hárult feladatként a gyermekek tanulásának támogatása, a motiválás, de az értékelésbe, ellenőrzésbe történő bevonódás, a feladattartás, a tanulási fegyelem fenntartása is kihívást jelentett számukra. Összességében a tapasztalatok alapján kijelenthető, hogy a szülői és pedagógusi szerep összemosódása különösen a kisebb korosztályok esetében jelentett nehézséget.

Az online térben – és így ez igaz az oktatási és képzési tevékenységre és általában a tudás- és ismeretátadás folyamatára – az információ létrehozása, megosztása, gyűjtése, rendszerezése egyre inkább hálózatosodottá válik, köszönhetően az információs és a kapcsolathálózatokban tevékenykedő szerzőknek és olvasóknak.[3] Az alábbiakban áttekintjük azokat a legfontosabb technológiai változásokat, melyek hatással vannak az online kapcsolathálózataikban tevékenykedő emberek mindennapi információ feldolgozási szokásaira:

[2] Lásd *A digitális pedagógia egységes elméleti kerete…*
[3] *Hálózatosodás és tanulás hálózati környezetben* (Molnár Pál, 2013 Eötvös Lóránd Tudományegyetem, online: https://ttk.elte.hu/dstore/document/867/book.pdf)

Jelentős mértékben, szinte drasztikusan nő az elérhető információ mennyisége. Az amatőr és a hivatásos szerkesztők, alkotók, írók munkája nyomán, köszönhetően a digitális tartalmak előállítására és megosztására alkalmas digitális eszközök – mobiltelefonok, fényképezőgépek, digitális televíziók, zenelejátszók, digitális kamerák stb. – rohamos terjedésének, és az egyre nagyobb kapacitású adattárolásra alkalmas szerverparkoknak, szoftvereknek, egyre több ismeret és információ érhető el a világhálón, a keletkezését követően egyre rövidebb időn belül.

Az online hozzáférhető információ felhasználása egyre differenciálódik. A felhasználók médiafogyasztási, választási lehetősége megnövekedett köszönhetően az online egyre bővülő és gazdagabbá váló digitális tartalmaknak. Az elosztási csatornák változatosabbá válásának, a mobil technológiák fejlődésének, az online tartalmak bárhonnan és bármikor elérhetőségének köszönhetően ugyancsak folyamatosan bővül a hozzáférés lehetősége.

Az elérhető információ egyre változatosabbá, színesebbé válik. Kevesebb szervezet kontrollálta a hagyományos médiát (televízió, sajtó stb.), az új média azonban decentralizáltabb, hálózatos módon „szerveződik" és lehetővé teszi, hogy lényegesen szélesebb körű alkotó és szerző vegyen részt az alkotói és terjesztői folyamatokban, ennél fogva az új médiára jellemzőbb a változatosság. Ehhez hozzájárul a kapcsolathálózatokon keresztül elérhető ismeretek és források változatossága.

Folyamatosan gyorsul az információáramlás. A szélessávú, gyors internetkapcsolat és a mobilinternet elterjedésével az információáramlás gyorsul és bővül. Bohn és Short (2009) a University of Californa kutatói úgy becsülik, hogy az átlag amerikai lakos 34 gigabájt (100 500 szó) információt kap egy átlagos napon. Becslésük szerint a fejenkénti információfogyasztás 1980 és 2008 között 7.4 óráról 11.8 órára növekedett. Az email, a kapcsolathálózati üzenőfali üzenetmegosztás és üzenetváltás, az azonnali üzenetváltás (cset), a mobiltelefonon, valamint az online információs és kommunikációs hálózatokban elterjedt szöveges üzenetküldés mennyiségének és intenzitásának robbanásszerű növekedése egyre nagyobb és gyorsuló forgalmat generál.

A releváns információ megtalálása könnyebbé válik, az olyan népszerű szolgáltatások, mint a Google, Facebook vagy a Wikipédia könnyen elérhetővé teszik az interneten szabadon áramló információforrások jelentős részét. A kereső szolgáltatások használata a leggyakoribb online

tevékenységek közé tartozik, a kereséseken alapuló statisztikák ma már legitim hivatkozási pontok.

Az egyre gyorsuló hír- és információ folyamban tájékozódni kívánó felhasználó számára előtérbe kerülnek a hiteles és megbízható információforrások. A felhasználói visszajelzések, értékelések, rangsorolások, címkézések lehetővé teszik, hogy szélesebb körű visszajelzés alapján vonjunk le következtetéseket az adott szolgáltatással, termékkel, forrással, ezek megbízhatóságával kapcsolatban. Egy a közelmúltban, 2008-ban végzett felmérésből kiderül, hogy a megkérdezett internethasználók mintegy 33 százaléka használta az online tartalmak címkézését, vagyis kulcsszavakkal osztályozását, 32 százalékuk értékelt terméket, vagy online szolgáltatást (Hitlin és Rainie, 2004; Rainie, 2007). A Facebook által bevezetett újítás, a tetszésnyilvánítás az üzenetek, megosztások mentén az egyén kapcsolathálózatán alapuló bizalom- és hitelességépítő funkcióval rendelkezik.

A weboldalak, blogbejegyzések, hírek előtt, vagy után elhelyezett tetszésnyilvánító hivatkozások kattintásra beemelik az adott oldal, blogbejegyzés, hír rövid kivonatát a megosztást kezdeményező egyén üzenőfalára, mely megjelenik az összes ismerősénél - feltéve, ha az ismerősei le nem tiltották a túlzott, vagy nem kívánt megosztás elkerülésének érdekében. Ily módon az egyén kapcsolathálózatában megosztott információk könnyen és gyorsan terjeszthetők.

Az információ és a kommunikáció keveredik, egymáshoz konvergál. Az információ és a kommunikáció a digitális térben szorosan összefonódik, például gyakori, hogy a blogbejegyzések szerzői hozzászólások mentén reagálnak olvasóik megjegyzéseire, kritikáira, vagy akár újabb bejegyzéssel. Az emberek többféle online eszközt és forrást használnak az információ összegyűjtésére és ellenőrzésére, ismerőseik körében informálódnak, online, vagy nyomtatott forrásokat használnak. Az egyes cikkek, blogbejegyzések alatt elhelyezett kommentek gyakran nagyobb figyelmet keltenek, mint az eredeti írások, ily módon az olvasó, véleményező a véleményformálás aktív részesévé, maga is „véleményformálóvá" válik.

A 2021-2030 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Digitalizációs Stratégia[4] számos, a fent leírt folyamatok kapcsán beazonosított problémára kitér. A dokumentum megállapításai szerint így például alacsony a modern digitális eszközök száma az oktatási intézményekben, az elavult eszközök cseréje esetleges. A forráshiány (kevés oktató, oktatáshoz szükséges eszköz, hiányos modern tudásátadás) miatt a szakemberek munkaerőpiaci értéke alacsony marad. A köznevelési

[4] *Nemzeti Digitalizációs Stratégia 2021-2030* (Innovációs és Technológiai Minisztérium, Belügyminisztérium, Budapest, 2020. június, online: https://2015-2019.kormany.hu/download/f/58/d1000/NDS.pdf)

és felsőoktatási intézmények IKT fejlesztéseinek hiánya munkaerőpiaci hátrányokat, versenyképességi problémákat okoz az egyének, a vállalkozások és az állam számára. Mindemellett a köznevelésben a digitális kultúra területen kívül más tantárgyakban nem fejlesztik a digitális kompetenciát, mivel a fejlesztési feladatok között ezek nem, vagy csak korlátozottan jelennek meg, illetve a pedagógusok felkészültsége, valamint az eszközpark nem elégséges.

E problémák megoldására javaslatként fogalmazódik meg a köznevelési rendszerben dolgozók digitális módszertani gyakorlatának, digitális kompetenciáinak fejlesztése, az iskolai hálózatok sávszélességének bővítése és a wifi hálózatoknak a korszerű oktatás elvárásaihoz illeszkedő fejlesztése, valamint a felsőoktatási intézmények, kutatói hálózatok és közgyűjtemények digitális infrastruktúra-fejlesztése (DHIFS).

3.2. Online platformok és helyi közösségek

Az alábbiakban olyan közösségi platformokat mutatunk be, amelyek a helyi lakosok közötti információáramlást, tudás átadást támogatva lehetővé teszik a tradíciók aktív ápolását, adott esetben kiváltva a pandémia időszakában kockázatosnak minősülő személyes kapcsolattartást is. Látni fogjuk, hogy az online felületek (Facebook vagy Instagram oldalak) gyakran online tudástárként is funkcionálnak, vagyis visszakereshető módon tárolják, archiválják a helyi közösségi ismereteket.

3. ábra: A „Nagyvenyimi csevegő" Facebook oldala

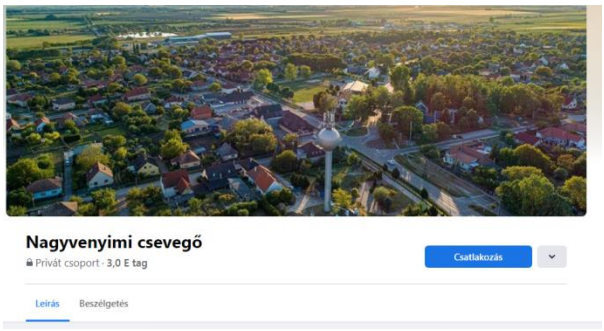

Forrás: https://www.facebook.com/groups/472314576481697/

2. táblázat: A „Nagyvenyimi csevegő" oldal fontosabb adatai

Elérhető információk típusa:	Információk a településsel kapcsolatban, fotók, programok, programjavaslatok, ingyen elvihető tárgyak
Közösség:	Tagok létszáma: 3000 fő
Aktivitás:	Naponta 15-20 új bejegyzés
Létrehozás időpontja:	2017. augusztus 14.

A „Nagyvenyimi csevegő" Facebook oldal elsősorban azért jött létre, hogy kötetlenül, bármiről, bármihez hozzá lehessen szólni, ami a településen történik. A felhasználókat elsősorban helyi lakosok, a településről származó, a helyhez kötődő emberek alkotják. Az oldal adminisztrátori feladatait Simon Edit és Szabó László látja el. A csoport online közössége bejegyzések tekintetében nagy aktivitást mutat. Ha az oldalt megvizsgáljuk, a napi új posztok számát átlag 15-20 között láthatjuk.

4. ábra: „Kisapostag" Facebook oldala

Forrás: https://www.facebook.com/groups/166840750113300

3. táblázat: „Kisapostag" Facebook oldal fontosabb adatai

Elérhető információk típusa:	Helyi események, információk megosztása. Termékek, vállalkozások bemutatása
Közösség:	Tagok létszáma: 2000 fő
Aktivitás:	Naponta 5-10 új bejegyzés
Létrehozás időpontja:	2012. június 5.

A település Facebook csoportja zárt, taggá csak előzetes engedélykérés után válhatunk. Az oldal célja a kisapostagi események és a lakók életéhez kapcsolódó információk online térben történő megosztása. Ezen kívül megengedett saját vállalkozások és saját termékek bemutatása is. A

csoport adminisztrátorai Kovács Erika, Kifut Katalin és Geist István. A tagok helyi lakosok, akik mérsékelt aktivitás mellett, napi 5-10 bejegyzést osztanak meg a csoportban.

5. ábra: A „Baracs Online" Facebook oldala

Forrás: https://www.facebook.com/groups/357361582665735

4. táblázat: A „Baracs Online" Facebook oldal fontosabb adatai

Elérhető információk típusa:	Információk a településsel kapcsolatban, fotók, programok, vállalkozások megjelenítése
Közösség:	Tagok létszáma: 380 fő
Aktivitás:	Naponta 1-2 új bejegyzés
Létrehozás időpontja:	2021. augusztus 6.

A közelmúltban létrejött „Baracs Online" Facebook csoport elsősorban a településen történő eseményeket, programokat, az ezekhez köthető információkat teszi közzé. A felületen ezen kívül a helyi vállalkozások megismertetése, termékek, szolgáltatások bemutatása is megtalálható. Az adminisztrátori feladatok ellátását Surin Gergely és Greksa János végzi. A csoport aktivitását jelenleg nem mondhatjuk túl aktívnak, az oldalon mindössze napi 1-2 új bejegyzés születik.

6. ábra: A „Kulcson élünk :-)" Facebook oldala

Forrás: https://www.facebook.com/groups/kulcsonelunk

5. táblázat: A „Kulcson élünk :-)" Facebook csoport fontosabb adatai

Elérhető információk típusa:	Közérdekű információk a településsel kapcsolatban, programajánlók, a település életével kapcsolatos bejegyzések.
Közösség:	Tagok létszáma: 2600 fő
Aktivitás:	Naponta 5-10 új bejegyzés
Létrehozás időpontja:	2018. szeptember 23. A csoport a jelenlegi néven 2019.január 23. óta működik.

A csoport tagjait főként a községben élők, valamint helyi telektulajdonosok alkotják, akik ezen a felületen osztják meg egymással a településen előforduló problémákat és helyi információkat, hogy valóban hasznos, informatív közösséget alkossanak. Ha a csoport online aktivitását megnézzük láthatjuk, hogy a napi 5-10 bejegyzés és az ezekre érkező reakciók alapján, az közepesnek mondható. Az adminisztrátori feladatokat Kuthy Zsofia, Balogh Dóra, Horváth Zsuzsi és Balla György látja el.

7. ábra: A „Rácalmási Lakosok közösségi oldala" Facebook csoport

Forrás: https://www.facebook.com/groups/396933158013740

6. táblázat: A „Rácalmási Lakosok közösségi oldala" Facebook csoportjának releváns adatai

Elérhető információk típusa:	Információk a településsel kapcsolatban, közérdekű bejelentések, programok, segítségnyújtás, segítségkérés
Közösség:	Tagok létszáma: 2700 fő
Aktivitás:	Naponta 5-10 új bejegyzés
Létrehozás időpontja:	2020. november 8.

Az alig egy éve elindított privát csoportnak már 2700 követője van. A tagok közepes aktivitás mellett, napi átlagban 5-10 bejegyzést tesznek közzé, viszont meg kell jegyeznünk, hogy a hozzászólások száma igen magas. A csoportban bárminek helyet biztosítanak, ami Rácalmással kapcsolatos. A felvételt nyert tagok főleg a település lakói közül kerülnek ki. Az oldal adminisztrátora Sándor Norbert.

8. ábra: A „Régi képek Adonyról, városról és családokról" Facebook csoport oldala

Forrás: https://www.facebook.com/groups/277342476304117

7. táblázat: A „Régi képek Adonyról, városról és családokról" Facebook csoport adatai

Elérhető információk típusa:	Privát és helyi történelem
Közösség:	Tagok létszáma: 1300 fő
Aktivitás:	Naponta 1-2 új bejegyzés
Létrehozás időpontja:	2018. november 19.

A csoport tagjai a 2000-es évek előtti fotókat, képeslapokat oszthatnak meg privát életükből, a városról, annak környékéről, a régen itt élt emberekről, családokról, használati tárgyakról, amely oldal így töltene be az online térben egyfajta helytörténeti funkciót. A Cziraky Francois és Czirákiné Kata által adminisztrált oldal ennek ellenére nagyon alacsony látogatottságot mutat. A napi új bejegyzések száma az utóbbi időben csupán 1-2 posztra szűkült.

9. ábra: A „Perkátai Időutazók Klubja" Facebook csoport oldala

Forrás: https://www.facebook.com/groups/3944941305586681

8. táblázat: A „Perkátai Időutazók Klubja" Facebook csoport adatai

Elérhető információk típusa:	Privát és helyi történelem, kultúrtörténet
Közösség:	Tagok létszáma: 638 fő
Aktivitás:	Naponta 1-2 új bejegyzés
Létrehozás időpontja:	2021. április 9.

A Szabó Lászlóné adminisztrálása alatt működő csoportban a tagok lehetőséget kapnak arra, hogy részesei legyenek a perkátai emlékek helytörténetének megőrzésében és kutatásában. Az online kultúrmisszió keretében az oldalon Perkátával kapcsolatos fotók, család-és élettörténetek jelennek meg. Az oldal aktivitása jelenleg elég visszafogott. A jelenleg napi 1-2 új bejegyzés betudható annak, hogy a csoport csupán néhány hónapja aktív.

10. ábra: A „Terítéken Dunaújváros és környéke” Facebook csoport oldala

Forrás: https://www.facebook.com/groups/teritekujvaros

9. táblázat: A „Terítéken Dunaújváros és környéke” Facebook csoport adatai

Elérhető információk típusa:	Gasztronómia, ételfotók, ételreceptek
Közösség:	Tagok létszáma: 6300 fő
Aktivitás:	Naponta 20-30 új bejegyzés
Létrehozás időpontja:	2020. március 20.

Bár az oldal csak valamivel több mint egy éve jött létre, nagy sikernek örvend a város és a környék gasztronómiát kedvelőinek körében. Az átlagosan 20-30-at is időnként meghaladó bejegyzésszám mellett, a hozzászólók aktivitása is igen magas. A csoport étkezési időponttól függetlenül vár minden receptet, kérdést, ötletet, fotót és videót a konyhák világából. Az adminisztrátori feladatokat Veres-Kovács Tibor, Abonyi Tamás és Szabó Ferenc látja el.

11. ábra: A „Dunaújvárosi horgászok” Facebook csoport oldala

Forrás: https://www.facebook.com/groups/160786937295466

10. táblázat: A „Dunaújvárosi horgászok" Facebook csoport adatai

Elérhető információk típusa:	Sporthorgászat
Közösség:	Tagok létszáma: 1000 fő
Aktivitás:	Naponta 1-2 új bejegyzés
Létrehozás időpontja:	2010. november 2.

A csoport megálmodója és egyben adminisztrátora Oláh Zoltán. Jelentkezhet bárki aki, valamely módon kötődik a sporthorgászathoz. A tagok megoszthatják egymással tapasztalataikat, élményeiket, melyeket fotókkal, videókkal illusztrálhatnak. Bár a bejegyzések száma meglehetősen alacsony, mégis a csoport több mint 10 éves múltja azt mutatja, hogy az itt található horgászközösség létezése az online felületen, a szabadidősport ezen szegmensében hiánypótló.

3.3. Digitális készségek a járvány utáni időszakban

A koronavírus járvány által okozott válsághelyzet mára egyértelművé tette, hogy a munka világában éppúgy, mint minden napi életünkben a digitális technológiák megkérdőjelezhetetlen szereppel bírnak. Az okos eszközök, az ezeken futó alkalmazások használata ma megköveteli az alapvető készségeket, ismereteket, különben társadalmi szinten is a digitális szakadék mélyülésének leszünk tanúi. Ez egyrészt csökkenti az ország hosszabb távú versenyképességét, másrészt helyi közösségek, adott esetben hátrányos helyzetű társadalmi rétegek leszakadását eredményezheti. Más szóval, ahogy a Nemzeti Digitális Stratégia 2021-20230 fogalmaz: „A digitális készségek fejlesztése és a digitális szakadék csökkentése a digitális ökoszisztéma egyik legfőbb kihívása – akár versenyképességi, akár foglalkoztatás-politikai, akár esélykiegyenlítési szempontból tekintjük."[5]

A koronavírus járvány által felgyorsított, IKT támogatta változások a korábbi, tantermi keretek között működő oktatást kiegészítve lehetővé teszik az élethosszig tartó tanulást („Lifelong learning") a bárhol használható okos eszközök, az interneten elérhető tananyagok és tudás, valamint a probléma megoldási készségek fejlesztésének segítségével. Hazánkban ugyanakkor komoly elmaradás mutatkozik a digitális készségek és kompetenciák megléte terén, amit Európai Uniós statisztikai adatok is igazolnak.

[5] Nemzeti Digitális Stratégia 2021-20230, 113. old.

A Nemzeti Digitalizációs Stratégia 2021-2030 által közölt adatok szerint, miközben a legalább alapvető digitális készségek (magánszemélyek arányában) megléte az EU esetében 58%, addig Magyarországon csupán 49% esetében volt kimutatható. Az alapvetőnél magasabb szintű digitális készségek (magánszemélyek arányában) mutató átlagos értéke az Európai Unióban 2020-ban 33% volt, addig hazánkban csupán 25%.

A helyi ismeretek, helyi tudás átadása kapcsán kiemeltük korábban az információ generálás decentralizációjának és ezzel párhuzamosan a rendelkezésre álló – megismerhető adattömeg – megsokszorozódásának problémakörét. Mindkét tényező olyan kihívást jelent a hétköznapi felhasználó számára, amelyek kezelése komplex eszközrendszer és tudásbázis meglétét feltételezi. Az alábbiakban röviden áttekintésre kerül, hogy milyen ismeretekre, készségekre, illetve milyen személyes attitűdökre van szükség a digitális világban való megbízható tájékozódáshoz.

12. ábra: Digitális ismeretek

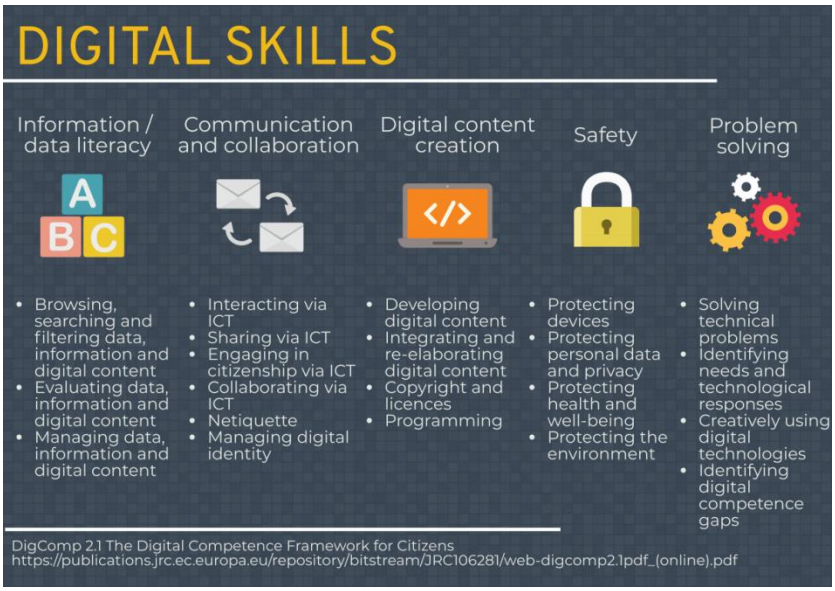

Forrás: https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en/analytical_highlights/digital-skills-challenges-and-opportunities

Információ és adatkezelési kompetenciák

- Adat-, információ- és digitális tartalom keresése, szűrése/válogatása
- Adat-, információ- és digitális tartalom értékelése, elemzése
- Adat-, információ- és digitális tartalom menedzsment

Kommunikáció és együttműködés

- Kapcsolatteremtés IKT eszközökön keresztül, internet- és elektronikus kommunikáció (e-mail, videokonferencia),
- Állampolgári jogok gyakorlása IKT eszközökön keresztül,
- Együttműködés IKT eszközökön keresztül,
- Internetes viselkedési szabályok ismerete (nyitottság, pozitív viszonyulás, biztonságos használat, személyes szféra, kulturális különbségek tiszteletben tartása stb.),
- Digitális identitás menedzsment,

Digitális tartalom előállítása

- Digitális tartalom fejlesztése,
- Digitális tartalom integrálása, megújítása,
- Szabadalmi jogok és engedélyek,
- Programozás,

Biztonság

- Eszközök védelme,
- Személyes adatok védelme,
- Egészség védelme,
- Környezetvédelem,

Probléma megoldás

- Műszaki, technikai problémák megoldása
- Igényfelmérés és technológiai válaszok,
- Digitális technológiák kreatív alkalmazása,
- Digitális kompetenciákkal kapcsolatos hiányok beazonosítása,

3.4. A helyi egyeztetések, megbeszélések tapasztalatai

A tankatalógus összeállítása során felvettük a kapcsolatot a helyi kulturális életet, a helyi közösségi hagyományokat jól ismerő szakemberekkel. Kováts Rózsával, a Munkásművelődési Központ (MMK) vezetőjével 2022. május 11-én folytattunk egyeztetést. Az előre megküldött kérdésekre az intézményvezető az alábbi válaszokat adta.

A releváns helyi tudás, lokális ismeretanyag kérdése kapcsán az intézményvezető kiemelte, hogy Dunaújvárosban a tudásátadás kapcsán területén számos helyi közösség működik (pl. népi hímző kör). Ezekben az idősebb korosztály szerepe a meghatározó. Az MML-ban állandó kiállítás található, amely Rosti Pál munkásságához kapcsolódik. Fontos továbbá a Pentelei klub az Óvárosban, illetve Ifj. Koffán Korály ismert szobrász, és alkotóköre, mely ugyancsak az MMK-ban működik. A művész szintén közreműködik a hagyományápolásban, ismeret átadásban.

Kováts Rózsa megítélése szerint a lokális ismeret átadására nagy szükség van napjainkban. Tapasztalata az, hogy minden általuk szervezett rendezvény és esemény rendkívül népszerű, és különösen a pandémia után ugrott meg az érdeklődés. Úgy véli, olyan a helyzet mintha az emberek visszamenekülnének a múltba, és onnan próbálnak építkezni. A jelen és a jövő bizonytalan, ezért kell valamilyen szilárd támpont, a kisközösségek megerősödnek.

A helyi ismeretek, tudás átadásában nyújtott segítség, a kapcsolódó eszközök tekintetében az intézményvezető hangsúlyozta, hogy a közösségszervezés és a közösségépítés primer feladata az intézménynek. Nagyon sokan keresik meg az MMK-t különböző ötletekkel, az intézmény ezekre nyitott és próbál segíteni, hiszen az embereket a korábban leírtak alapján nagyon érdekli a helyi kultúra és a helyi értékek is. Megítélése szerint esetükben a humánerőforrás és technika rendelkezésre áll, helyszínt biztosítanak a rendezvényeknek. Példaként említi Kováts Rózsa az új tendenciát, mely szerint tanárok az elmúlt 50-60 évben megszerzett tudást a gyerekek után immár – más formában – felnőtteknek adják át. Ezek az érdekes, interaktív előadások is népszerű programok manapság.

Kérdésként merült fel, hogy a közösségi média meghatározó szerepet játszik-e napjainkban a helyi tudás és ismeretanyag átadásában? Kováts Rózsa szerint a személyes interakció ma már kiegészítő jelleggel bír és a közösségi média ma a meghatározó. „Ami nincs a Facebook-on, az meg sem történt" – mondta az intézményvezető. Meglátása szerint mindenki integrálódik ezekre a platformokra, hiszen ezek több funkciót is átvettek a mindennapi tájékozódásban (pl. átveszi a műsorfüzetek helyét).

Specifikus, Dunaújvárosra jellemző helyi tudás, ismeret megjelenítésére vonatkozó javaslatként elhangzik, hogy a Városháza téren egy maghatározott napon lehetne helyszínt biztosítani a helyi fiatal művészeknek, hogy megmutathassák magukat. A közösségi média ereje is hozzájárulhatna a helyi tudás ily módon való népszerűsítéséhez, továbbadásához.

Horváth Tamással, a dunaujvarosmesel.hu honlap üzemeltetőjével 2022. május 13-án beszélgettünk. A releváns-e a helyi tudás, lokális ismeretanyag kérdése kapcsán kiemelte, hogy megítélése szerint Dunaújváros Óvárosa rejtett titkokkal rendelkezik. Az idősek és fiatalok közötti generációs szakadék ugyanakkor szinte áthidalhatatlan. Az idősebbek a nyugdíjas klubba járnak, de a fiatalokkal nincs közvetlen interakció, és sajnos egyre kevesebb mesterember érhető el, nincs utánpótlás.

A helyi ismeretek, tudás átadását, a kapcsolódó eszközöket érintő kérdésre válaszolva Horváth Tamás jelezte, hogy ő alapvetően az online térben próbál segíteni. Az általa működtetett honlapon megjelenő archív cikkek, az archív képek tulajdonképpen kapcsolt jelentenek a múlttal. Ezek a múlt rekvizitumai, amik megőrzik a régi emlékeket, tudást, ismereteket. Tematikus túrák szervezésével is próbálja segíteni a helyi értékek, ismeret és tudás megőrzését.

A közösségi média és a kapcsolódó platformok véleménye szerint meghatározó szerepet játszik helyi tudás és ismeretanyag átadásában, különösen a fiatalok esetében. Ezek az oktatási intézmények bevonásával különösen hatékony eszközök lehetnek az ismeretátadásban.

Specifikus, Dunaújvárosra jellemző helyi tudás, ismeret megjelenítése kapcsán Horváth Tamás Dunaújváros ipari múltját hangsúlyozta. Szerinte a vasöntés, illetve általában a vasmegmunkáláshoz kapcsolódó ismeretek feltérképezése hasznos lehetne, mert a Vasmű szervesen illeszkedik a város mindennapjaiba. Korábban működött gyártörténeti kiállítás, a Vasműnek volt kultúrterme, ahol a teljes munkafolyamatot meg lehetett tekinteni. Hasonló módon a kortárs művészet kapcsán is lehetne átfogó bemutatókat szervezni – pl. szoborpark.

Összegzés gyanánt kiemelhető, hogy a válaszadók látnak még átadható ismeretet, tudást Dunaújvárosban, ehhez a modern kommunikációs eszközök segítségül hívhatók. Az eredeti tudás birtokosainak köre ugyanakkor az idő előre haladtával szűkül, így mindenképpen el kellene indítani egy átfogó programot ebben a témakörben.

Mellékletek

KÉRDŐÍV

1. **Releváns-e a helyi tudás, lokális ismeretanyag kérdése városi környezetben?**

2. **Ön tud-e segíteni a helyi ismeretek, tudás átadásában? Milyen eszközök állnak rendelkezésére ehhez?**

3. **Ön szerint a közösségi média meghatározó szerepet játszik napjainkban a helyi tudás és ismeretanyag átadásában?**

4. **Van-e esetleg konkrét javaslata valamilyen specifikus, Dunaújvárosra jellemző helyi tudás, ismeret megjelenítésére?**